

„Fölötte kételkedem, vajjon lehetséges-e jó tokaji bort tengeren küldeni, hacsak nem palaczkokban. Az enyémet vastag üvegpalaczkokban tartom; ezt még meg akarom kísérteni. Ez a bor óriási összegekbe kerül nekem (à des sommes immenses); szegyenelném bevallani az árát.“

Ugyanannak 1708. nov. 26-áról. „Nem tudom, valljon megküldötte-e Torcy marquisnak a magyar bort; mindazt, amit itt megittunk, csodálatraméltónak (admirable) találtuk, talán egy hordó kivételével, mely kissé megsavanyodott. Ujabb szállitmányt ígértek meg nekem, de Ibrahim a belgrádi pasa hiányzik nekünk és nem tudom még, hogyan fogunk boldogulni az új pasával, Alival, ámbár elég barátságos viszony állott fön köztünk Temesvárott.“ (Correspondance du Marquis de Ferriol, ambassadeur de Louis XIV. à Constantinople Anvers 1870.)

Ferriol marquis, mint tudjuk, az előbbi portai francia követ, M. de Chateauneuf megbízottja gyanánt tartózkodott hazánkban Tökölyi fejedelem mellett, mielőtt honfítársát kitérta állásából a török udvarnál.

Kropf Lajos.

Vizafogó Vác és Buda között 1528-ban. Pemfflinger István a budai vár udvarbírája — mint a kir. helytartó és a tanácsosok írják 1528. szept. 17-én Ferdinándnak — Buda és Vác között nagy víza- és hal-fogót építtetett, hogy ő felsége hasznát így is növelje. E víza-fogó („quam nostri zęgyem dicunt“) azonban rengeteg kárt okoz másoknak. A komáromi nagy víza-fogó, mely háromszor annyi jövedelmet hajt a királynak, mint a vác—budai, teljesen tönkremegy. Így fog járnai a gutai is. Pedig az egész város lakossága Komáromban ebből él s azonkívül az esztergomi érseknek és káptalannak több mint 1000 forint jövedelmet hajt. Tönkremennek a többi egyházak víza-fogói is, mert a míg a vác—budai szegye áll, a víza még Komáromig sem juthat el többé. Már Ulászló király tisztjei is építettek Buda és Vác között, a mostaninak helyén „clausura“-t, de mikor kitént, mennyi kárt okoz a felső Duna szakaszán, megsemmisítették.

A kir. helytartó és a tanácsos urak, a fentebbi okok miatt, kérve kérik a királyt, rontassa el a Pemfflinger építette víza-fogót. 1528-ban szept. 18-án Pál esztergomi érsek hasonló kérelemmel járult a király elé s különösen Guta érdeke miatt szállott sikra. Ha a vác—budai szegyet — ugymond — el nem rontják, Guta város egész lakosságát koldusbotra juttatják. (A bécsi cs. és kir. udvari, házi és állami levéltárban: Hungarica.) A következő években már nyomát sem találjuk többé e víza-fogónak, valószínű tehát, hogy Ferdinánd meghallgatván tanácsosai fölterjesztését, elrontatta a víza-fogót.

Dr. T. S.

Török rabok ára 1629-ben. Pálffy Istvánnak négy török rabja lévén, a magyar kamara, a király óhajára felszólította őt, hogy illő váltásért bocsássa őket szabadon. Pálffy a fölszólításra roppant magas árt

szabott: „Az mi az én magam négy rabom árát illeti, — ezt írja a kamarának — azoknak szarcsokat (így) én kegyelmeteknek írva oda küldöttem, ugymint 950 ezüst tallér készpénz, azonkívül két úrnak való paripa-ló fékagyastól, pokróczostól és czoltárostól, azonkívül karmazin bőrök, eszímák, papucsok, kapcsák és bizonyos számú öreg kósók.“

Dr. T. S.

Higanykivitel Bécsbe 1632-ben. Knezovits Simon 1632-ben 23 mázsa kénesöt szállított Bécsbe. Pozsonynál a főharminczados föltartóztatta őt, mivel nem akart harminczadot fizetni. Ferdinánd e hirre szigorú rendeletet menesztett Szilvai harminczadoshoz (1632. decz. 29. Udv. kam. levélt. hung. fasc. 14,485.), meghagyván neki, hogy Knezovitsot azonnal bocsássa el s harminczadot ne merjen tőle követelni.

Dr. T. S.

Vámmentes borkivitel Lengyelországba 1633-ban. Lubomirsky Szaniszló herceg a maga és apja érdemeiért 1633. ápr. 8-án (Udv. kam. levélt. hung. fasc. 14,487.) pátenstevelet kapott a királytól, hogy évenként 200 hordó (dolea vel vasa) magyar bort szállithasson vám- és harminczadmentesen Lengyelországba.

Dr. T. S.

Magyar lovak szállítása Tirolba és Spanyolországba 1650-ben. Mivel a harminczéves háború után a lovak ára hihetetlenül fölszökött, sőt a legtöbb helyen még drága pénzért sem lehetett kapni, a külföldi államok Magyarországra vetették szemüket, hol mindig elegendő lovat lehetett kapni. E kedvező alkalmat természetesen, a bécsi udvari kamara és ő felsége nem az ország javára igyekezett kihasználni, hanem — mint a magyar kamara panasolja 1650. márczius 7-én — boldog-boldogtalannak vám- és harminczadmentes útlevelet adott. Ezen útlevelek tulajdonosai aztán a bécsi lókereskedőkkel vásároltatták össze a lovakat s a magyar kamara szerint az országot megillető hihetetlen nagy hasznót („incredibile, quantum lucri exinde capiunt“) ők söpörték be. Valóságos kereskedés volt tehát ez ingyen, harminczad és vám fizetése nélkül. A magyar kamara e felvilágosítása ellenére ő felsége tovább is osztogat ilyen szabad útleveleket. 1649 szeptemberében Tirol tartománynak engedi meg, hogy a lakosság részére 300 lovat vitessen Magyarországból. E háromszáz lovat — jelenti a magyar kamara — a napokban hajtották ki, vám és harminczad fejében egy fillért sem fizetvén. Most a spanyol király bécsi követének Luniáres grófnak engedte meg ő felsége, hogy hétszáz magyar lovat vásárolhasson s vitethessen Spanyolországba. Természetes, hogy a harminczadot és vámot neki is elengedték. S mivel a lovakat ő is a bécsi kupeczekkel vásároltatta össze, Magyarország az őt megillető jövedelemtől megint elesett. „Igy károsodik az ország s így keletkezik mérhetetlen zavar a harminczadoknál“ — írja a magyar kamara (Közös pénzügyi levéltár Hungarica fasc. 14,522.) ő felségének.

Dr. T. S.

A kövezetadó behozatala Budára és Pestre. Lipót király 1696. decz. 5-én külön pátensteven (Köz. pénz. m. levélt. Hungarica 1697. máj. 2.)